

İTİDAL

Zaman, yaşadığımız hayatın ölçüsüdür ama anlamı değil.”

Seneca *

Eski bir tabirle “kantite suffizan”** yani “yeteri miktar” çağdaş insanda kalmamıştır. En çok da ‘yeteri miktarda’ zamanımız kalmamıştır. Kapitalist Sistem zamanı bizden alıp tüketim alışkanlıklarını dayatmıştır. Çok sayıda teknolojik eşya, giysi ve ayakkabımız vardır fakat vaktimiz yoktur.

Düzen, dayatması ile çarkın içine aldığı insanın yerine düşünür ve dönüştürür. Topluma ve emeğine yabancılaştırır. Bu hızlı akış bireyin kalıplaşmasına ve kaybolmasına neden olur. Böylelikle çağdaş insan, zamana hükmettiğini zanneden, oysa düşündüğü zamanın içinde yiten, yakalandığı zamana da esir olan varlık olur.

Yabancılaşmayı aşabilmenin, bireyin özünü, başkalarını, toplumu ve dünyayı anlamasının yolu, kendine ait zamanı yaratabilmesi ile mümkündür.

Bu bağlamda sanat ve edebiyat, zamanın durdurulduğu, zembereğin dışısından kurtulup, düşün, hakikatin ve kendi olmanın yeniden inşası için yapım alanına dönüşür. Çünkü edebiyat, öznenin dayatılan rollere ve kanıksanmış bağlama karşı başkaldırı aracıdır.

İnsan yeteri miktarda yakaladığı bu anda, sanat ve edebiyatla varoluşuna anlam katabilir, farkındalıkla eleştirel bakabilir ve böylelikle düşünce dünyasından öze giden yolu seçerek değişim ve dönüşümü gerçekleştirebilir.

Edebiyatın en genel edimi olan okuma; düşünce, engebeleri aşır, geniş yollar, düzlükler ve yeni göz erimi açan yürüyüşünün insan aklındaki izdüşümüdür. 20 yıl önce bu ergi ile bir araya gelen grubumuz, aklın utkusu ile her vakitte edebiyat

Yeşim Karaer
meşalesini üfleyerek değil okuyarak tutuşturmuştur. Öte yandan zaman ve mekân içinde ilerleyen, yenilenen bilinç ile yol görüşü edinmiş, bu yolda üretirken, çoğalarak, bilgi ve aydınlanmayla yeni sayfalar açmıştır. Etkin okur olarak sayfalarını araladığımız her eserde; metinle etkileşime girerek, dili, üslubu, biçemi ve yazarı analiz eden, sorgulayan, karşılaştırmalı değerlendirmelerle çok katmanlı yapıyı irdeleyen, nitelikli yorumlarla yalnız kendimize değil, meramı okumak olan her bireye dokunmamızın edebiyat dünyasına katkısı yadsınamaz.

Bunların yanı sıra, güncel yazında kaleme alınan her metin bireyin kendini ifade edebilme, anlam üretebilme, ürettiği anlamda özünü bulabilme, uçan söze karşın iz bırakabilme çabasıdır. Okuyarak köklenen düşünsel birikimlerimizin, Meog dergisinde yazınsal boyuta taşınması, iç dünyamızın dışa vurumunu dizgesel kılmıştır. Yazının üretim aracı olarak değerlendirilmesi, üretilenlerin çoğaltılıp paylaşılması kolektif bir bilincin oluşumuna da katkı sağlamıştır. Böylece teorik mesafeden çıktığımız bu yolculukta, zamanı gölgeleyen edebiyat, bizleri çok katmanlı bir mecrada karşılamıştır.

Hülasa, çağın en büyük derdi zaman ise çözüm yine insandır. İnsanı insan yapan, onu var eden anlam yelpazesinin edebiyata, sanata ve kültüre açılan ferahlaması ne hoş!

Anı ve anlamı çoğaltan buluşmalarda görüşmek dileğiyle...

*Yaşamın Kısalığı Üzerine (De Brevitate Vitae)

**Kantite suffizan ; Kökeni Fransızca olan bu kelime “yeterli miktar” ya da “kafi nicelik” anlamına gelir. Eski bir eczacılık terimidir ve miktar belirtirken, olması gerekenin en azını(asgarisini) ifade etmek için kullanılır.

HAKKIMIZDA

Nilüfer Kent Konseyi

Yerel Gündem 21 sürecinin devamı niteliğinde kurulan Nilüfer Kent Konseyi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutarak çalışmalar yürüten bir kurumdur.

Nilüfer Kent Konseyi her şeyden önce bir özgürlük alanıdır. Kentlinin kente, ülkeye ve dünyaya dair sözünü sakınmadan dile getirmesinin güvence altına alan, karar mekanizmalarına yurttaşların aktif katılımını teşvik eden ve karar alıcılar nezdinde bunu garanti altına almak için çalışan, bu amaçlar doğrultusunda sivil girişimleri örgütleyen bir yapıdır.

NKK Melih Elal Okuma Grubu

Okuma Grubu, üyelerinin ortak kararı doğrultusunda her ay bir kitabı okuyarak grup üyeleri arasında tartışmaya açmakta; zaman zaman bu toplantılara kitabın yazarını da davet ederek okuma zevkini canlı tutmanın yanı sıra, okuma alışkanlığını yeni nesillere aşlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca üyeleriyle birlikte kültür gezileri düzenlemekte ve bir edebi eser için atölye çalışmaları yapmak amacıyla kamplar organize etmektedir.

Kuruluş: Ağustos, 2004

İÇİNDEKİLER

Bir Metni Yeniden Yazmak - Faruk İşcan	1
Ucuz Mesken - Coşkun Küçükkaraca	3
Santur Sahaf-Deutsche - Halil İbrahim Herek	4
Akşamlaşan Ölüm - Barış Oğuz	5
Fotoğraf - Fatoş Pekseren	6
Çatırdayan Düşler - Serap Yenilmez Çetin	7
Kültür Sanat Gündemi:Nisan-Mayıs-Haziran 2025 - Alper Can ..	10

Logo Tasarım : Bilgin Yarıkaya

Meoç e-dergi üç ayda bir yayımlanan, ticari amaç taşımayan bir yayındır. E-dergide yer alan eserler için telif ücreti ödenmemektedir. Yazarların bireysel bakış açılarını, araştırmalarını ya da gözlemlerini yansıtır. Metin ve görsellerle ilgili her türlü hukuki sorumluluk, yazarlara aittir.

İletişim: melihelalokuma@gmail.com

BİR METNİ YENİDEN YAZMAK

Faruk İşcan

Okuduğumuz her edebi metin bize farklı kapılar açıyor. Romanda ya da öyküde konunun farkına varıyor, karakterlerin dünyasına giriyor, onlarla mekân ve zamanı yaşıyoruz. Şiirin imgeler dünyasıyla coşuyor, derin düşüncelere dalıyoruz. Denemede, eleştiride farklı aydınlığa ulaşıyor, anı ve biyografide ise edebi yaratıcıların yaşamlarına göz atıp onları yakından tanıyoruz.

Kendi dilimizden Türkçe metni düşünsel ve kavramsal açıdan anlamada güçlük çekmiyor, yazarlarımızın yaratım edimlerini olduğu gibi algılıyoruz. İnce Memed'in nasıl biri olduğunu, ağa düzenine başkaldırışını Yaşar Kemal'in gözünden okuduk. Sabahattin Ali'nin kaleminden Raif Efendi'nin Berlin'de bir galeride rastladığı bir kadın portresinin ressamına duyduğu tutkulu aşkına tanık olduk. Oğuz Atay'ın en çok okunan romanı Tutunamayanlar'da Turgut Özben'in, yakın arkadaşı Selim Işık'ın intiharından sonra geçmişini arayış serüvenine katıldık. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Saatleri Ayarlama Enstitüsü romanında Hayri İrdal'ın anıları üzerinden Halit Ayarcı'nın, Dr. Ramiz ile ilişkilerini, saatlerin ve zamanın yaşamımızı nasıl etkilediğini okuduk. Nazım Hikmet, Murathan Mungan ve Şükrü Erbaş'ın şiirleri; Mina Urgan'ın anıları, Murat Belge, Jale Parla, Gürsel Aytac'ın denemeleriyle farklı dünyalara kapı araladık. Bunlar gibi kendi dilimizden okuyup anladığımız, algıladığımız, duygularını anladığımız onlarca örnek var.

Ya kendi dilimizden olmayanlar?

Dünya edebiyatına mâl olmuş roman, öykü, şiir ve diğer metinler... Latin Amerika, Avrupa, Asya, Amerikan ve Rus edebiyat metinleri... Nasıl okunur, nasıl anlaşılır? Burada çeviri devreye giriyor. Türkçe dışındaki dillere ait metinleri dilimize çevirmek büyük çaba gerektiriyor. Bunun önemseydiğim konulardan biri olduğunu belirtmeliyim, çünkü başka dilde yazılmış metnin kendi dilimize çevirmenin oldukça güç işlerden biri olduğunu düşünüyorum. Ancak

başka dilden bir metni kelime kelime Türkçeye çevirmek ne derece uygundur? Yazarın anlatmak istediği, kelime kelime çeviriyle yeterince aktarılabilir mi? Bir metni değerli kılanın özgün olması ve yazarının üslubu olduğunu biliyoruz. Bir edebiyat metni gerçek değerini üslubundan aldığına göre çevirmenin de yazarın üslubunu yakalaması gerekir. Türkçe olmayan bir metinde bu nasıl yakalanır? İşte burada çeviriyi yapanın deneyimi, bilgisi, birikimi, kültürü ve eğitimi devreye giriyor. Bunlara sahip olmayan çevirmen yazılanları kendi dilimize nasıl aktarabilir? İşte burada bir metni yeniden yazmak olarak adlandırdığım durum ortaya çıkıyor. Yazarın düşüncelerini algılayabilen, yazarın yaşadığı ülkenin kültürünü, onun yaşamını bilen çevirmen yeniden yazdığı metinle, başka dildeki bir metni kendi dilimize dönüştürüyor ve okumamızı sağlıyor. Bazısı çevrilemez denilen bir romanı yıllarca bıkıp usanmadan çeviriyor, bazısı dünyanın en güç metinlerinden birini çevirmek uğruna romanda geçen kenti, mekânları adım adım dolaşırken karakterinin yapısına bürünüyor.

Ergin Altay olmasaydı Tolstoy'un Çarlık Rusyası'nın feodal yapı üzerine inşa ettiği, din üzerine kurguladığı romanları, Dostoyevski'nin unutulmaz karakterlerini, onların iç dünyalarını, Rus toplumunun yaşadığı sorunları, yoksul halkın yaşamlarının anlatıldığı romanları kısaca Rus edebiyatının görkemini, derinliklerini nasıl anlardık? Nevzat Erkmen olmasaydı Leopold Bloom'un aklından geçenleri, Dublin sokaklarında yakınlarıyla geçirdiği her saat ve her dakikanın onun bilincinden aktarılışını nasıl okuyacaktık? Özdemir Nutku, onlarca ciltlik Shakespeare oyunlarını büyük bir yetenekle çevirmeseydi, tiyatro salonlarında neyi alkışlayacaktık? Roza Hakmen olmasaydı, Marcel Proust'un 7 ciltlik Kayıp Zamanın İzinde'nin karakteri Marcel'in gözünden anılarını, duygularını, bellek, zaman ve sanat hakkındaki düşüncelerini, Fransız halkından onlarca karakterin yaşamını; içinde dramatik ve lirik öğelerin yer aldığı, düzyazıyla kaleme alınmış Cervantes'in

destansı romanında Don Kişot ile Sanço Panza'nın atışmalarını, hayali savaşları, gerçek dışı yaşamları, Dulcinea'ya olan aşkını nasıl öğrenecektik? Rekin Teksoy'un güçlü çevirisiyle Dante'nin İlahi Komedyada adlı dev yapıtının cenneti ile cehenneminde gezinmedik mi? Ahmet Cemal'in azim ve sabrının sonucunda, 40 yılda çevirdiğini söylediği Hermann Broch'un Vergilius'un Ölümü romanıyla Dante'nin çağdaşı büyük şairi tanımış olmadık mı? Işıl Saatçioğlu, Kamuran Şipal, Sevin Okyay, Sabahattin Eyüboğlu, Behçet Necatigil gibi çeviri ustalarıyla bütün bu metinleri okumadık mı?

Bunlar gibi onlarca çeviri ustası olmasaydı, nasıl girecekti kitaplıklara bu metinler? Bütün bu çevirileri yapanlar kendileri yazmış olmamalarına karşın, o metni yeniden yazmış olmadılar mı? Yazılı metni yabancı dilden kendi dilimiz Türkçeye çevirirken bir metin yeniden yazılmış sayılmaz mı? İyi ki çeviri ustalarımız var ve onların emekleriyle dünyaya mâl olmuş birçok yapıtı okumuş olduk. Yukarıda saydığımız önemli çeviri ustalarımızın bazıları yaşamlarını yitirdi, bazıları ileri yaşa ulaştı. Görünen o ki, okurlar olarak bizi fazlasıyla ilgilendiren çeviri konusu son yıllarda pek önemsenmemekte. Ülkemiz yayın dünyasına hizmet veren birkaç nitelikli yayınevi dışında çeviri konusunun dikkate alınmadığı görülmekte. Dileğimiz dünya edebiyatı yapıtlarının biz okurlara nitelikli çeviri yoluyla ulaşması ve kitaplıklarımızdaki yerini almasıdır. Unutulmamalıdır ki, kendi dilimiz dışındaki iyi bir metin ancak iyi çeviriyle keyifle okunabilir.

UCUZ MESKEN

Coşkun Küçükkaraca

*Yazarın yazamadığı bir romanın günlüğünü yazmak isteyen S.**

Semtin ismini bindiği dolmuşun resmî tarifesinde görünce utanç duymuştu; Ucuz Mesken. Sanırım mahalleli de aynı utancı duymuş ki zaman içinde, dilden dile Mesken olarak kısalmış.

S. böyle başlayacaktı romanına, yazabilseydi eğer.

Semtini, evlerinin karşısında duran metruk binanın tarihçesini anlatacaktı. Anlatabilseydi eğer.

Aslında o metruk binada bahsi geçen Ayşenur, belki de Fatmanur' un hikâyesini yazmak istiyordu, kahramanın adını öğrenebilseydi eğer. Bir tek fotoğrafına ulaşabildi. Pileli elbisesiyle babasının kucağında, parmağını emen, dünyalar güzeli kızın fotoğrafına.

Nereden başlamalıydı, bir dönemin kurtarılmış bölgesinin hikâyesini anlatmaya? Herkesin elini kolunu sallayarak giremediği bir semtin hikâyesine...

Babasını mı anlatsaydı... Darbeden hemen sonra korkudan günlerce uyuyamayan babasını... Yasaklı diğer kitaplarla birlikte Şifalı Bitkiler Ansiklopedisi'ni bile bahçede kazdığı çukura gömen babasını... Evlerinin duvarındaki sloganı kapatmak için duvarı kaç kez boyamaya kalkıştığını ama ilk yağmurda üstteki boyanın kabarıp döküldüğünü. Sonra cezaevine, semtin gençlerini ziyarete gittiğinde öğrendiklerini... Gençlerin slogan yazmak için boyanın içine margarin ve ezilmiş cam parçaları koyduklarını... Sonra aynı yöntemle, aynı renkle evi yeniden boyamasını... Bu nedenle semtin girişinde, yarım asırdır ıslıl ıslıl kırmızı boyasıyla parlayan evimizin tarihini...

Sonra sildi S. uzun paragrafı. Devrik cümleleri düzeltmek, bağlaçlarını ayırmak zor geldi.

“Kuyuya taş atmadan nasıl anlatabilirim” demişti Hayri Başçavuş, metruk binanın hikâyesinden bahse-derken. Semtin girişinde, tek çatı altında toplanmış,

yan yana iki dükkândan biri Cemal Efendi'nin lokantası diğeri Foto Cemal'in stüdyosuydu. Fotoğrafçı olan otuzlu yaşlarda, diğeri ellisini geçkindi. Genç olan yeni evli sayılırdı, üç yaşında kızları vardı. Öteki torun torba sahibiydi. Gariban semtin geçim derdindeki iki küçük esnafiydılar.

Cemal Efendi sıkı bir akşamcıydı. Bu nedenle gündüz lokanta, gece birkaç dostla çilingir sofrasına amade. Öğleyin çevre esnaftan tabldot yemeğe gelenler vardı. Asıl müdavimler yakındaki eğitim fakültesi öğrencileriydi; az çorbayla iki somun eklemek yiyenler.

Mahallenin vesikalık, nişan, düğün işlerinin tek adamı Foto Cemal'di. Gündüz çektiği fotoğrafları akşam karanlık odasında tabederdi. Gecenin kalanını Cemal Efendi'nin sofrasında geçirirdi.

Foto Cemal, çevresinde olana bitene, ülkenin içinden geçtiği cendereye kayıtsız değildi. Öyle ki ülkenin gül bahçeleri talan edilmişti. Genç fidanlar, dalların arasından, dikenlere sürte sürte boy vermeye çalışıyordu. Zaman, kara gözlüklülerin, bellerinde silahlarla adam yerine konduğu zamandı. Zaman korkunun ortağıydı. Her nedense böyle vakitlerde hep devlet kutsanırdı. Akşam çökünce izi görünmeyen devlet.

Ramazan ayı dolayısıyla Cemal Efendi'nin erken kapattığı bir gece, iki kara gözlüklünün taradığı dükkânın karanlık odasından sağ çıkamamıştı Foto Cemal. Olay basına ve resmî kayıtlara siyasi hesaplaşma olarak geçmişti.

O günden sonra Foto Cemal'in dükkânı hiç açılmadı. Cemal Efendi de birkaç gün sonra eşyaları apar topar Bat Pazarı'nda satıp kilit vurdu dükkânına. Foto Cemal'in eşi, el kadar çocuğunu alıp memleketine döndü. Birkaç ay sonra kanserden öldüğü haberi geldi kadının. Çocuğunun adını hatırlayan bile çıkmadı o günden sonra.

Bir tek anlatılanı dosdoğru yazabildi S. Ucuz Mesken' de yine yetim kalmıştı hikâye...

SANTUR SAHAF-DEUTSCHE

Halil İbrahim Herek

Hokus Pokus Alakazam, vira hüznün, vira yaşam, çokça yoksulluk, e biraz da zam. İntihardan önce son çıkış, aman dikkat lütfen enflasyona basmayınız. Evet, hanımlar beyler gösterimiz başlıyor, yerlerinizi alınız! Ailenizin kitapçısı Santur Sahaf iftiharla sunar.

Dedeniz de kitaplarını bizden alırdı efendim. Kimleri kimleri görmedi bu gözler, ne Sezarlar ne Caligulalar... Tiranların kitapçısı, medeniyetin yardakçısı. Buyursunlar efendim, buyursunlar, çekinmeyin siz de girin. Yiyin efendiler, yiyin!

Tarih 1895, aylardan Aralık, Hitlerin vejetaryen olmasına daha 47 yıl var. Bohemya'da bir rapsodi, Mercury'e haber salın, gelsin de tufan görsün. Mini mini Adolfümüz Stefanie'yi görünce koşa koşa ablalarına yetişir:

-Evleneceğim ben bu kızla.

Bu boy, bu pos, bu gülüş, bu bukleler. Küçük Wolfümüzde bir yangın. Bu ateşle kuruttuğu yaprağı koyduğu kitap nereden alındı dersiniz?

Takvimlerimiz 29 Ekim 1905'i gösterirken Düsseldorf'ta tertemiz bir gün, biraz bulut, çokça güneş. Fedakar baba Goebbels şehre gelir. Bilirsiniz ki iyi bir hikaye için ya bir Goebbels şehre gelir ya da... Biraz iş güç, biraz gezme, dönüşte de can çocuklara küçük tefek hediyeler. Hele o ortancayı ne yapmalı? Küçük Joseph hep hasta, hep sessiz, kendi halinde. En ufak bir sözün altında günlerce başka başka anlamlar arar. Onun için en kıymetli hediye Santur Sahaf'tan hayal gücüne layık, onu uzun geceler oyalayabilecek bir kitap: Binbir Gece Masalları. Kıymet bilir o, hediyesine sahip çıkar. Hem okula götürüp herkesin görmesini sağlar hem de en gizli yerlerde saklar. O ne anasının gözüdür o, masalları da pek sever. Hepimiz gibi mi dediniz? Deyin.

Yıl 1908, yine aylardan Ekim, Münih dediğiniz de iki adımlık yol. Mein Führer de pek severdi ya onun s... daha var. Küçük Himmeler'in isim günü, aman efendim bu çocuklar da hep mi hasta? Kaygılı baba,

oğlu için uygun bir hediye ararken hoop buyurun efendim Santur Sahaf Drei. Ne alsam ne alsam diye düşünürken Alexandre Dumas göz kırpar:

-Macera desen macera, heyecan desen heyecan.

Adam ne bilsin canım oğlunun bunları okuyup okuyup kendini dağa bayıra vuracağını.

-Yap bakalım bir paket, janjanlı olsun, geschenklerden bir demet.

Yine mi Münih, yine mi çiçek! Tarih bu sefer 1920'nin Şubatı. Üçüncü Reich'e hazır mısın sevgili dünya? Savaş bitmiş, her yer yıkım, her yer yılgınlık. Soğuk hava daha da soğuk. Eva Braun caddeden geçerken annesine biraz daha sokulur. Gördüğü her yüzde şimdi ne olacak endişesi. Sokağın karşı tarafında bir dükkan, doğru bildiniz: Santur Sahaf Neu. Annesine soruyor camekandaki aleti,

-Fotoğraf makinesi yavrum.

İlk görüşte aşk gibi tutuluyor Eva Braun, ne yapıp etmeli ulaşmalı ona. Hem hazır doğum günü de yaklaşıyorken neden olmasın? Ortalık bu haldeyken nasıl söylese?

-Anneciğim... Acaba?

11.11.2024

Türkei

AKŞAMLAŞAN Ö L Ü M

Barış Oğuz

Söylemiş miydim size akşamlaştığımı?
Güllerin yırtılıverdiği anda
Hoyrat bakışlı şehrin ortasına
Düşüşümü
İzinden gittiğimi sandığım
O yolların korkunç kahkahalarında
Vurulduğumu söylemiş miydim?

Açtığım bu çift göz
Niye kara zorbalık görüyor güzel k a l b i m?

Söylemiş miydim
Akşamın kör rengini giyenler
Siyah atlarıyla kapımı çaldıkları anda
Saatlerimin ağır sesiyle kuşanmış
Yürüyüşlerimi bulacaklarını?

Gizli bir el... akşamı yırtarak
Hançerini sapladığını ve koşarak
Düştüğüm anda dudağıma konarak
Ve izini düşürüp ruhuma karışarak
Akşamlaştığımı söylemiş miydim?

Fatoş Pekseren

ÇATIRDAYAN DÜŞLER

Serap Yenilmez Çetin

Uyumaya çalışıyorum. Gözlerime fil oturmuş gibi olduğunda içim geçiyor, otobüsün en ufak sarsıntısıyla ayılıyorum. Gece uzun, yol karanlık. İçimde ışıldayan şehirler çöküyor artık. Binlerce hayat birkaç saniye içerisinde altüst oldu. Ben bu görüntülerle ancak uzun zaman sonra yüzleşebildim. Hayatımın dönüm noktası... Sofrada yediğim lokmadan, insanlığımdan utandığım yer. Benim için artık dünden öncesi- dünden sonrası var.

Otobüs perona yaklaştığında araçtan ilk inen ben olmak istiyorum. Çantamı önceden omuzuma takıp ayaklanıyorum. Araç durur durmaz fırlıyorum. Yere basar basmaz ayağımın altındaki toprak kayıyor, dağlar derin derin inliyor. Şehir bu sefer yuva sıcaklığıyla değil de sahibini yemek üzere ufak ufak hazırlık yapan boa yılanı gibi karşılıyor beni. Prens, bana bir resim çiz diye seslense ben bundan sonra bu kenti çizerim.

Kalabalık üzerime geliyor. Biri beni tutup evimin içine bıraksa; o evden hiç çıkmadan, kimseye dokunmadan, kimseye seslenmeden, kendi başıma yaşasam, gördüklerimi unuttur muyum? Felaketler bize gelmiyor, biz koşarak felaketleri kucaklıyoruz. Ben böyle içime doğru yıkılırken girdaba kapılmış gibi salonun ortasında buluyorum kendimi. Uğultulu sokaklar, itiş kakış dolmuşlar, tramvay durakları; hiç hatırlamıyorum. Kendimden geçmiş halde evdeyim. Gözlerimi kapatmakta zorlanıyorum. Daldığım anda enkaz yığınlarıyla yüzleşiyorum.

Çözümü kitaplarda arıyorum. Onlarcasını yere serip tarot falı açıyorum. Yol, kendi yazdığım gezginin günlüğüne çıkıyor. İlk cümlesinde, "Gez, toz, eğlen, hayat çok kısa." yazıyor. Kalbimdeki çırpıntıları duymaya başladığım günlerde kurmuş olmalıyım bu tümceyi. Defteri olduğu yerde bırakıp kendimi sokağa atıyorum.

Güzel, güneşli bahar havası, ağaçlar şenlenmiş, çiçekler boy boy... Doğa geleceğine doğum yapıyor. Havayı içime çekip mutlu olmayı umarken ansızın

hava kararmaya, gök güremeye başlıyor. Bir, iki derken serpintiler sağanak halini alıyor. Gök yarılıp yere iniyor. Dağdan azgın bir nehir kaynamış şehrin bağrına akıyor. Canhıraş, yükseğe tırmanmak için çabalıyorum; ayaklarım balçığa gömülüyor, dizlerime doğru yükseliyor köpük köpük çağlayanlar. Kusmak istiyorum. Elimle yüzümü kapatıyorum. Tittremeye başlıyorum. Biri omzuma dokunup saati gösteriyor. Güneş açıyor. Tik tak, tik tak... Zamanın tıkırtılarını göğüs kafesimin ortasında duyuyorum. Derin derin nefes alıyorum. Bahar güneşine yeniden kavuşmanın sevinciyle şen şakrak çocuklar gibi hoplaya zıplaya yoluma devam ediyorum.

Şehre renk adıyla seslensem yeşil doğru olur mu? Türbesi, stadyumu, ağaçları. Taşı toprağı diyeceğim, o eskidendi. Ova artık listeye sonradan eklenen betonla anılıyor... Kâbusum nereye düşer diye beklerken Yeşil'de geziniyorum. Cingilli, turistik, hediyeelik eşya dükkânları. Eski fincanlarda içilen kahveler, ince belli bardaklarda keyif çayı, çinileriyle meşhur türbe ziyaretleri. Olduğum yerde ayakta sallanmaya başlıyorum. İki tarafımda iki iri adam, karşılıklı beşik gibi ittiriyorlar beni. Dünya dönmeye başlıyor. Kan sızıyor duvarlardan. Koca çınar gövdesinden konuşmaya başlıyor. Bas bariton bir şarkı tutturuyor ağaç. "Zaman, zaman, uuuu o zaman..." İnsanlar güneş saatinin etrafında dönmeye başlıyor. Ben de katılıyorum devinime. Zaman, zaman... Uuuuuu, o zaman... Sokakları adımlıyorum. Saatin tik takları beden kafesimde.

Yokuşu tırmanıyorum. Şehir ayaklarımın altında. Çay bahçesine oturup kendime sade kahve söylüyorum. Mis gibi kokusu. Sultanlar saat kulesinden ovayı selamlıyor. Akreple yelkovan dans ediyor. Tik taklar başlıyor. Çantamdan 'Gezginin Günlüğü'nü' çıkarıyorum. Karabasanlarımdan kurtulmanın en yalın yöntemi. Açtığım sayfaya kara kalemle kocaman ağaç resmi çiziyorum. Gövdesi kalın,

dalları uzun, yayılmış çevresine. Asırları işliyorum dallarına. Yanı başına anıt ağaç tabelası yerleştiriyorum. Gövdesinde bir cenin yatıyor. İçimdeki karanlığı damla damla akıtıyorum.

Dinlenmek için kalemi bırakıp gökyüzüne bakıyorum. Aydınlık kendi karanlığını doğuruyor içinden. Gökyüzünden ateş topu halinde meteorlar geliyor. Ovaya inip güm güm patlıyorlar. Her yer alev alev, yangınlar çıkıyor. Yere yatıp cenin halinde içime kapanıyorum; sarmalıyorum kendimi. Ansızın öksürük tutuyor, durmadan öksürüyorum. Hırıldadıkça karanlık azalıyor, alevler küçülüyor. İçimdeki yangın hafifliyor. Kucağımdaki bebekliği korumayı başardığım için mutluyum. Masaya dönüyorum. Fincanda kalan kahveyi yudumluyorum. Tabakla fincanı kapatıp birkaç tur döndürüyorum. Hop tek hamlede ters düz ediyorum. Sabırsızlanıyorum. Tabaktan başlıyorum anlatmaya, “Bir varmış, bir yokmuş.”. Fincana geçiyorum. İçim tertemiz çok şükür. Sanrı yok sanki. Yollar var, durmadan geziyorum. Atalarım göçebe olduğundan mıdır nedir, yerimde duramıyorum. Baktıkça yeni figürler beliriyor. Yavaş yavaş dalıyorum desenlerin arasına; anka kuşunun kanadındayım artık. Göklerde süzülüyorum.

Özgürlük güzel şey. Susamış kanatlı dostum. Eski mezarlığın üzerine pike yapıyor. Yaklaşıp yavaşlıyor. Külliye'nin bahçesi. Mermer kâselerden kana kana su içiyor. Dua ediyor benim için, “Su gibi ömrün olsun.”. Her yudumunda çevremizde rengârenk kelebekler uçuşuyor. Sayıları artıyor, arttıkça gökkuşağı cümbüşü arasında kalıyorum. Rüzgârın eşliğinde dans ediyorum. Kırlangıcım reverans yapıp beni geride bırakıyor. Gölge düşüyor üzerime, kılıç sesleri. Kelebekler yok oluyor. Gözlerimi kapatıyorum, yeniden açıyorum. Yeniçeri askerleriyle uzaylılar savaş halinde. Kan gövdeyi götürüyor. Savaş, namın yürüsün. Ekranda gibi izlemeye başlıyorum olanları. Ürküyorum. Savaş çok kötü. İnsanlar masum. Kılıçları göz alıyor. Leylim ley barış havası esiyor yeniden. Kazanılan zaferle mutlu askerler. Taş duvarlardan geçip gözden kayboluyor

yeniçeri erleri.

Ayaklanıyorum. Yerde rulo halinde duran bir şey iliştiriyor gözüme. Eğilip alıyorum. İplerle sarılmış. Evirip çevirip düğümün ucunu buluyorum. Papirüs üzerine işlenmiş bir harita. Ruloyu yere seriyorum. Desenlerin arasında eski izler arıyor gözlerim. Kızıl saçlı kadın surların dibinde hararetli şekilde kalabalığa derdini anlatıyor. Elimi surların üzerinde gezdiriyorum. Harita derttop olup beni içine alıyor. Sur kapısında yım. Elimde fırça var. Duvarları süpürüyorum, fırçayı sağa sola devirdikçe tarihin sayıları arasında geçmişe doğru kayıyorum. Sokak arasında Orhan Bey... Tahta yeni oturmuş, gururlu görünüyor. Haritamı elimden alıp yeni hedefler gösteriyor. Kızıl saçlarını savura savura Horofıra yaklaşıyor. Sultan, eşine yerini veriyor. Alkışlar yükseliyor. Kadınlar şen şakrak dans ediyorlar. Yeraltından gümbürtü kopuyor; kocaman, kapkara bir büyücü beliriyor meydana, ellerini kalabalığa doğru açıyor. Herkes yavaş yavaş yere çöküp yüzüstü kapanıyor. Kadın hareketsizliği başlıyor. Kainat kadın sesi arıyor, kadınlar susuyor. Susuyorum, bağırarak için kendimi zorluyorum sesim çıkmıyor, kendimden geçiyorum.

Annemin sesi geliyor sanki; uyanıyorum, yalnızım. Kapalı çarşı, cıvı cıvı. İğne atsan yere düşmez. Esnafa tek tek selam veriyorum. Kekik, nane, biber kokuları genzimi deliyor. Vitrinlerde desen desen ipekli kumaşlar, çil çil altınlar. Bolluk... Bereketi artsın diye koridorlara saçılmış. Yere sırt üstü atıyorum kendimi. İğnelerle kıyafetlerime paraları tutuşturuyorum. Zenginlik... Sarı papatyalar beliriyor bedesten yollarında, ipekler süslüyor vitrinleri. Altın yoldan altın aslanlar geliyor bütün heybetiyle. Arkalarından güneş doğuyor, ansızın büyük bir çılgılık. Fırtına başlıyor. Tezgâhlar devriliyor, askılar düşüyor. Hortum geliyor. Ağaçlar ters dönüyor. Fırtına dinliyor, damla damla yağmur serpiştiriyor. Altın yiyen yaratıklar beliriyor. Kurtlar gibi kemiriyorlar çil yavrularını. Soyup soğana çeviriyorlar çarşığı. Yerden taş alıyorum. Avucumda sıkıyorum, küle dönüyor. Yeşil soluyor, kırmızı soluyor, her şey soluyor, meyveler kuruyor ağaçlarda,

çeşmelerde su kuruyor... Kafam kaşınıyor, böcekler geziniyor, tırnaklarımı geçiriyorum saçlarımın arasına, kan akıyor, yüzümü kaplıyor. Gözkapaklarımı ovuşturuyorum, her yer bembeyaz.

Bu gidiş gelişler yoruyor beni artık. Kâbus, aydınlık, kâbus, aydınlık, yeni kâbus... Felakete uyanmadığım an olursa kendimi şanslı hissediyorum. Karanlık; tünelin ucunu görmekte zorlanıyorum.

Köprünün üzerindeyim, kenara oturup ayaklarımı aşağı sarkıtıyorum. Güldür güldür akıyor dere. Balıklar suyun yüzüne sıçrayıp balerin edasıyla kendi etraflarında dönüp yeniden sulara dalıyor. Bir tekir kedi benimle aynı şeyi görmüş olmanın mutluluğuyla mırıl mırıl etrafımda dolanıyor. Kediler, köpekler sıralanmış geliyor. Oyun oynuyoruz. Halka olmuşuz. Tekir ebe oluyor. Tavşan kaç tazi tut. Arada hırslıyor kedilerle köpekler; ben arabulucu. Eğleniyoruz. Yeni yavrular doğuyor. Kediler köpekleri, köpekler kedileri emziriyor. Kuşlar bulutlardan beyaz ipekler toplayıp barış selamı gönderiyor. Dostluk büyüyor. Can dostlara ayrılan sürenin sonuna geliniyor. Yerden sürüngenler çıkıyor. Kertenkeleler, fareler, yılanlar cirit atıyor. Hastalık yayılıyor. Ellerde ayaklarda lekeler, insanlar sokaklarda düşüp ölüyor. Karantina başlıyor. Denge bozuluyor. Sulardan büyük bir balık bana doğru uçup elime anahtar bırakıyor. Maviliklere dalıyoruz. Alice gibiyim. Harikalar diyarı... Kocaman kapılar, yüksek duvarlar; her yer kitap. Sözcük evi olmalı. Büyülü, uçsuz bucaksız...

Tavandan yere uzanan kalın bir z(incir). Yaklaşıyorum, her halkası başka harflerden oluşuyor. İlk harfine tutunup tırmanıyorum. Tırmandıkça harfler sözcüklere dönüşüyor. Z(incir), zeytin, ipek, koza, dağ, kestane, mendil, zaman, kozalak, gri, çam, göl, konsil, deniz, tarih, imparatorluk, sur, sultan, türbe, mezar taşı, yeşil, çiçekler, köy, şehir, kent, yeşil-beyaz, timsah, arena, mütareke, kurtuluş, beton, konak, nilüfer... Çatıya ulaşıyorum, kapağı açıyorum. HAYAL KÜTÜPHANESİ tabelası.

Buhranlarımdan uyandığım için mutlu oluyorum. Çantamdan defterimi çıkarıyorum. Kalemimi şah

damarıma batırıp kanla yazmaya başlıyorum. “İnsanlar bu şehirde mutlu yaşırdı. Büyük bir fırtına koptu, her şey değişti...”

Ekim 2024

NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 2025

Alper Can

Geçtiğimiz üç ayda kentimizde gerçekleşen önemli kültür sanat olaylarının başında Tüyap Kitap Fuarı geliyor. Fuarın alıştığımız yerinde değil de Merinos Kongre Kültür Merkezi'nde yapılması farklı değerlendirmelere yol açtı. Burası mekân olarak daha küçük olmasına karşın ulaşımı daha kolay bir yerdi. Etkinlik salonları da yeterliydi. Ancak önceki yılların müzmin sorunu olan yayınevi çeşitliliği yine karşımıza çıktı. Aynı dönemde üç farklı kitap fuarı daha yapıldı. Karacabey Belediyesi birinci, Yenişehir Belediyesi altıncı, Çağdaş Eğitim Kooperatifi ise Görükle yerleşkesinde 4. kitap fuarını yaptı. Kitap fuarları okurların kitap ve yazarlarla buluşmasını arttırdığı için önemli etkinliklerdir. Ancak fuarı destekleyecek söyleşi, sergi ve hatta sanat performansların da eşzamanlı olarak iyi planlanması gerekir.

Mayıs ayı başında Büyükşehir Belediyesi iki günlük Nazım Hikmet Sempozyumu düzenledi. Doyurucu bir programa tanık olduk, katılanlardan olumlu değerlendirmeler dinledik. Kültür İşleri Dairesi'nin yeni ve güzel bir girişimi de Cumhuriyet Dönemi Türk sanat tarihine ışık tutan seminer dizisi düzenlemesiydi. Osmangazi Belediyesi de yılın aydını seçtiği Yaşar Kemal ile ilgili etkinliklerine devam etti. Ayrıca uluslararası düzeyde kısa film yarışması başlattı.

Nilüfer Belediyesi yılların birikimiyle olgunlaştırdığı kültür sanat hizmetlerini sürdürdü. Meteor Balat ve Nazım Hikmet Kültürevi'nde açılan sergiler özellikle dikkat çekiciydi. Meteor Balat'ta "Boşluğun Haritası" adıyla açılan sergi sanatçı kolektifi üyelerinin eserlerinden oluşuyor. Bu kolektifte Bursa'da yaşayan sanatçıların fazla oluşunu not ettik, genç arkadaşları izleme listemize dahil ettik. Nazım Hikmet Kültürevi'ndeki sergi ise "Baktığın Yerde" başlığını taşıyor. Küratörlerin de katılacağı sergi söyleşisi merakla bekleniyor. Bir yandan da Nilüfer'de Yılın Yazarı (Rıfat Ilgaz) etkinliklerine devam edildi.

Bursa Dergiler Platformu Bursa'dan Edebiyata Katkı ödül törenini 10. kez yaptı; önemsiyor ve destekliyoruz. Saydıklarımız dışında Uludağ Üniversitesi 50. Yılı Kutlamaları kapsamında birkaç sanat etkinliği düzenledi. Mudanya Üniversitesi yavaş yavaş kültür etkinliklerine ısınıyor. Ve uzun süre sonra Mustafakemalpaşa'da ilk kez özel bir tiyatro oyun sergiledi. BUFSAD, Ninecim Sanatevi ve İmalathane gibi kurumların da bu üç ay içinde oldukça etkin olduklarını gördük.